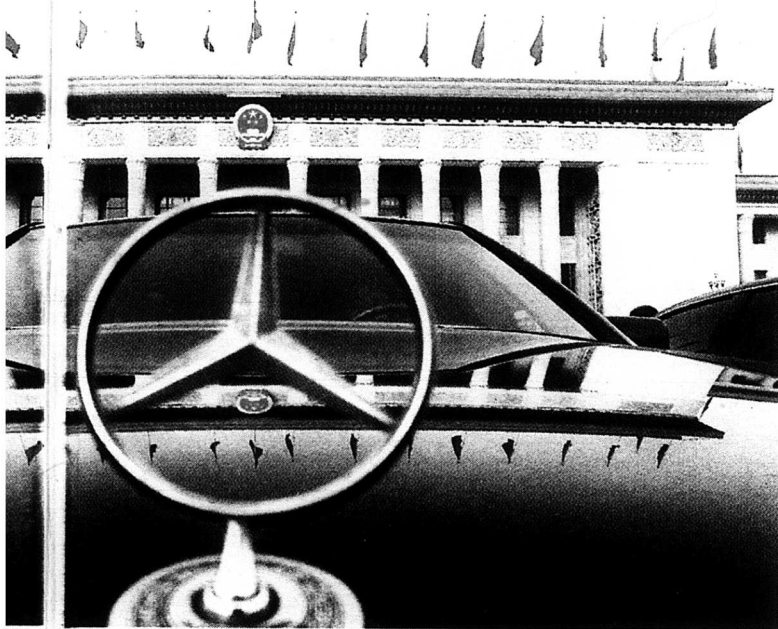

främsta gud

irt att hävda sig mot pengarnas makt över kinesernas själar.

tru ska passa upp på honom. Men det är ingenting man säger högt.

När det kommer till kritan råder fortfarande ett feodalt tänkesätt. Mannen är härskare. Under reformperioden har kvinnornas ställning faktiskt försämrats, eftersom det inte längre predikas jämställdhet som under Mao.

Vid den stora folkräkningen i Kina för ett knappt halvår sedan befanns att landet hade 1,26 miljarder invånare. Var femte människa på jorden är kines. Men under det senaste decenniet har befolkningsökningen minskat en smula. Snedfördelningen mellan könen ökar som ett resultat av den stränga familjplaneringen. Pojkar värderas högre, i synnerhet på landsbygden. Flickornas namn avslöjade vilken status de hade. "Zhao Di", "Yun Di" eller "Lao Di" betyder:

"Mätte det bli en lillebror nästa gång".

Linda Jakobson har skrivit en utomordentligt värdefull bok. Hon är föredömligt objektiv samtidigt som hon är lidelsefullt närvarande. Sanningen sminkar hon inte.

En persons identitet är i Kina så tätt sammanflätad med andras att "ansikte" också är gemensam egendom. Att "inte förlora ansiktet" kan vara viktigare än att tala sanning. "Hedra makten först, din uppfattning om sanningen därefter" – se där en grundläggande regel inom den kinesiska kulturen.

Linda Jakobsons bok ger vid handen att hon knappast hyllar idén att man bör tumma på sanningen för att rädda ansiktet på sig själv och sin familj. Däremot förstår hon synsättet, och det blott alltför bra.

OLAV WISTRÖM

Feodalismen lyser med sin frånvaro

REFLEKTION

Feodalismen har återinförts i Sverige, påstod en ledarskribent i Svenska Dagbladet härförliden (23/4). Det är möjligt, eller är det? Flertalet historiker brukar annars anse att Sverige aldrig var ett feodalt land.

Motsatta ståndpunkten har, pikant nog, hävdats av marxistiska historiker. De har pekat på att det förelåg ett utomekonomiskt tvång också i ett samhälle av formellt fria bönder. Bönderna var skattepliktiga och tributskyldiga; de hade besittningsrätt till jorden, men de ägde den inte. Adeln hade domsrätt och var tilldelad en rad exklusiva privilegier.

Är ledarskribenten i Svenska Dagbladet marxist? Troligtvis inte. Troligare är att han har missuppfattat vad feodalismen var för en samhällsformation. Beviset för refeodaliseringen av Sverige skulle nämligen vara ett regeringsbeslut nyligen att förvägra medborgarna i en uppländsk kommun byte av länsstillhörighet. Det är, skriver han, "ännu ett tecken på att ny-centralismen breder ut sig i Sverige".

DEN CENTRALA NIVÅN bestämmer över den lokala – nä, är det feodalism? I själva verket förhindrade det feodala systemet med länsbarn och länsstugor under sekler uppkomsten av centrala statsmakter i det medeltida Europa. Feodalismen var sin tids subsidiaritetsprincip – varje sak skulle avgöras på sin nivå och så lite som möjligt längst upp. Baronerna ville inte ha starka furstar, de kämpade för sönderstyckt styre. De kunde tillåta att kungen var en av dem, men inte gärna att han fick mer än de. Östörda ville de pryglja sina underlydande.

När Estland, Kurland och Livland blev svenska provinser, avstod den tysk-baltiska adeln från att bli representerad på Riddarhuset i Stockholm. Den föredrog sina

Inget länsbyte, sade regeringen. Feodalism?

egna lantdagar. Vad enväldet betydde för dessa adelsmän var en inskränkning i deras maktbefogenheter. Den svenska centralismen gav bönder och borgare rättigheter som de aldrig tidigare hade haft och som de sedan, när absolutismen vek hädan, gick miste om. För den livegne var tsaren alltid ett mindre ont än godsägaren. Jaan Kross underbara *Romanen om Rakvere* (svensk översättning 1988) demonstrerar tydligt detta samband.

DET ÄR, NÄR ALLT KOMMER OMKRING, ingen mänsklig rättighet att tillhöra ett län, ett land. Är förhållandena vidriga kan man flytta – det är en frihet värd att slåss för. Territoriella utbrytningar kränker som regel fler än de tillgodose. Det är också feodalismens livsluft: söndra och härskal! Den som vill se den feodala principen satt i system kan betrakta krigsherrarnas Balkan på 1990-talet och klanstridernas Libanon på 1970- och 80-talen.

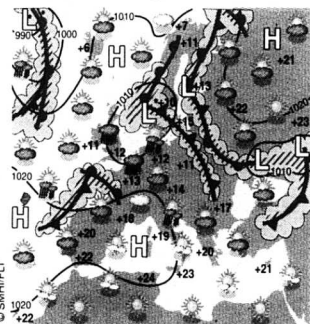
Indelningsfrågor bör skötas av dem däruppe, de är så att säga till för det. Tillfälliga folkopinioner kan ha rätt i sak, men de har ofta fel om vad som är rätt. Alternativet är att vi får ett fragmenterat samhälle där de som tar för sig får alla fördelarna och de som är laglydiga bestraffas. Det är feodalism.

ANDERS BJÖRNSSON

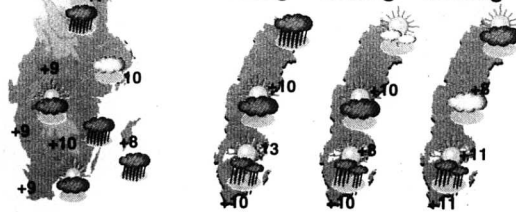
Sverige i dag

Ett regnväder rör sig mot nordost över Götaland och när Svaeland under dagen. I Norrland uppehåll, och främst i inlandet en del sol.

Europa i dag

Fredag Lördag Söndag

TV i kväll torsdag 26 april

SVT1

- 18.00–19.00 Bolibompa
- 18.30 Richard Scarrys äventyrsvärd (R)
- 18.25 Känsliga bitar
- 18.30 Vargar, häxor och jättar (R)
- 18.45 Lilla Aktuellt
- 19.00 De tre vännerna... och Jerry
- 19.25 Egil & Barbara
- 19.30 Rapport
- 20.00 Rederiet
- 20.45 Kobra
- 21.30 Filmkrönikan
- 22.00 Mission Europa – unionen växer
- 23.00 Nyheter från SVT24
- 23.10 Kulturyheter (R)
- 23.20 Kvinna med födelsemärke (R)
- 0.20 Lysande lögner. Australisk film från 1993.
- 1.50–3.50 Nyheter från SVT24

SVT2

- 18.00 Aktuellt
- 18.15 Go'kväll
- 19.00 Kulturyheter (R)
- 19.10 Regionala nyheter
- 19.30 Vera
- 19.45 P.S
- 20.00 Mosaik
- 21.00 Aktuellt
- 21.30 A-ekonomi

TV3

- 18.50 TV3 Direkt
- 19.00 Vita lögner
- 19.30 Kobra
- 20.00 Förhåvad
- 20.55 TV3 Direkt
- 21.00 Eterflyst
- 22.00 Folkhemmet
- 23.00 TV3 Direkt
- 23.10 TV3 Sport
- 23.15 Vem vill bli hockeymiljonär?
- 23.25 Baren (R)
- 23.55 Seinfeld
- 0.25 Stridsvagnen. Amerikansk action från 1984.
- 2.35 Fortsätt drömma

TV4

- 18.10 Lokala nyheter
- 18.25 Vädret
- 18.30 Nyheter (R)
- 18.50 Ekonominyheter (R)
- 19.00–21.30 Ishockey: Sverige-Slovakien
- 21.30 Nanny (R)
- 22.00 Nyheter (R)
- 22.15 Lokala nyheter
- 22.20 Vädret
- 22.25 Sporten
- 22.45 Pangea.nu
- 23.15 Futurama
- 23.40 Nyheter (R) och vädret
- 23.50 I söderhavet
- 0.45 Kärlekens gränser (R)
- 1.40 M.A.S.H. (R)
- 2.05–2.55 Kvinnofängelset (R)

Kanal 5

- 18.00 Ed (R)
- 19.00 Radio – talkshow
- 19.30 Vänner (R)

TV8

- 20.00 Livsfarliga tornados
- 21.00 Fallet Henry. Amerikansk drama från 1991.
- 23.05 Film i 5:an
- 23.10 Radio – talkshow (R)
- 0.10 Jay Leno Show
- 1.05 NHL Powerweek
- 1.40 Silencers. Amerikansk action från 1995.
- 3.25–3.50 Toonsylvania.
- 19.00 San Quentin – fängelseernas fängelse
- 20.00 Könnsbyten i Amerika
- 21.00 Mao Tse-Tung – Kejsarens liv Kina
- 22.15 O som i Ortmark. Gäst: Hans Dalborg, vice ordförande i Nordea
- 23.15–6.00 Bloomberg

